

**ЕВОЛЮЦІЯ ГРОМАДСЬКИХ АРХІТЕКТУРНИХ ОБ’ЄКТІВ:
ВІД АНТИЧНОСТІ ДО СУЧАСНОСТІ**

**EVOLUTION OF PUBLIC ARCHITECTURAL STRUCTURES:
FROM ANTIQUITY TO MODERNITY**

Keywords: public architecture, evolution, sociocultural needs, historical heritage, innovation.

Ключові слова: громадська архітектура, еволюція, соціокультурні потреби, історична спадщина, інновації.

Ph. D. student of the Department of Architecture and Construction Faculty of Social and Applied Sciences, University of King Danylo, Ivano-Frankivsk

Аспірант кафедри архітектури та будівництва факультету суспільних і прикладних наук, ЗВО “Університет Короля Данила”, Івано-Франківськ

<https://doi.org/10.23939/sa2025.01.021>

Abstract

The evolution of public architectural objects from antiquity to modernity is an important topic for understanding the transformation of public space, which serves not only the needs of functional use, but also cultural, social and political development. Since ancient times, public buildings have been key elements of the urban environment, where citizens have the opportunity to exchange ideas, participate in public events and form the identity of the community. Today, when cities are developing at a rapid pace, the issue of the architecture of public spaces is becoming increasingly relevant, because it must not only meet the needs of modern society, but also preserve the historical heritage and national identity. The relevance of studying the evolution of public architectural objects is due to the need to understand how different historical eras influenced the formation and functioning of public spaces, which ultimately reflected in the cultural landscape of modernity. The current interest in the topic of the evolution of public architectural objects is due not only to scientific, but also to practical demands of urbanism. Issues of inclusiveness, environmental sustainability, and multifunctionality are increasingly being considered when designing new public spaces that must meet the expectations and needs of different social groups.

The purpose of the article is to analyze transformations in public architecture in the context of cultural, political, and economic factors that determined its development over the centuries.

Modern public architecture emphasizes multifunctionality, inclusiveness, and sustainability, often integrating cultural, social, and recreational functions. Thus, the evolution of public architectural buildings shows how architecture adapts to new social realities, shaping a cultural landscape that preserves historical heritage while reflecting contemporary aspirations for innovation, accessibility, and sustainability.

Анотація

Еволюція громадських архітектурних об'єктів від античності до сучасності є важливою темою для розуміння трансформації суспільного простору, що слугує не лише потребам функціонального користування, а й культурного, соціального та політичного розвитку. Від найдавніших часів громадські споруди є ключовими елементами міського середовища, де громадяни мають змогу обмінюватися ідеями, брати участь у суспільних заходах та формувати ідентичність спільноти. Сьогодні, коли міста розвиваються швидкими темпами, питання архітектури громадських просторів стає дедалі актуальнішим, адже вона має не лише відповідати потребам сучасного суспільства, а й зберігати історичну спадщину та національну ідентичність. Актуальність дослідження еволюції громадських архітектурних об'єктів зумовлена потребою осмислення того, як різні історичні епохи вплинули на формування та функціонування громадських просторів, що у результаті позначилося на культурному ландшафті сучасності. Нині інтерес до теми еволюції громадських архітектурних об'єктів зумовлений не лише науковими, а й практичними запитами урбаністики. Питання інклюзивності, екологічної стійкості та багатофункціональності дедалі частіше розглядають під час проєктування нових громадських просторів, які повинні відповідати очікуванням і потребам різних соціальних груп.

Мета статті – проаналізувати трансформації в громадській архітектурі у контексті культурних, політичних та економічних факторів, що визначали її розвиток упродовж століть.

Сучасна архітектура громадських об'єктів акцентує на багатофункціональності, інклюзивності та екологічності, часто інтегруючи культурні, соціальні та рекреаційні функції. Отже, еволюція громадських архітектурних об'єктів показує, як архітектура адаптується до нових соціальних реалій, формуючи культурний ландшафт, який зберігає історичну спадщину та водночас відображає сучасні прагнення до інновацій, доступності та сталого розвитку.

Постановка проблеми

Еволюція громадських архітектурних об'єктів від античності до сучасності – важлива тема для розуміння трансформації суспільного простору, що слугує не лише потребам функціонального користування, а й культурного, соціального та політичного розвитку. Від найдавніших часів громадські споруди є ключовими елементами міського середовища, де громадяни мають змогу обмінюватися ідеями, брати участь у суспільних заходах та формувати ідентичність спільноти. Сьогодні, коли міста розвиваються швидкими темпами, питання архітектури громадських просторів стає дедалі актуальнішим, адже вона повинна не лише відповідати потребам сучасного суспільства, а й зберігати історичну спадщину та національну ідентичність. Актуальність дослідження еволюції громадських архітектурних об'єктів зумовлена потребою осмислити, як різні історичні епохи вплинули на формування та функціонування громадських просторів, що в результаті позначилося на культурному ландшафті сучасності. Сьогоднішній інтерес до теми еволюції громадських архітектурних об'єктів зумовлений не лише науковими, а й практичними запитам урбаністики. Питання інклюзивності, екологічної стійкості та багатофункціональності дедалі частіше розглядають під час проєктування нових громадських просторів, які повинні відповідати очікуванням і потребам різних соціальних груп.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій

Питання еволюції архітектурних просторів і формування громадських місць детально досліджено у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі. Вагомий внесок у розвиток теми зробили Н. Авдєєва та М. Авдєєва (2020), які проаналізували еволюцію ролі архітектора, наголошуючи на важливості його функцій як митця і дизайнера, що формує середовище майбутнього. О. Леванова (2024) розглядає питання створення зон відпочинку для студентів. А. Знак (2020) досліджує адаптацію класичного ордеру у львівській архітектурі XX–XXI ст. О. Олійник (2021) аналізує громадські простори від античності до модернізму, розкриваючи їхню роль у формуванні соціальної взаємодії та ідентичності міського середовища. М. Парнета (2022) розглядає концепт медійності архітектури, що надає нового змісту міським просторам через сучасні комунікаційні технології.

Важливі також праці О. В. Смірної (2020) та О. С. Соловйової (2016), які розробили навчальні матеріали з архітектурного та територіального планування, спрямовані на формування фахівців у цій галузі. О. А. Трошкіна (2008) вивчає принципи розміщення об'єктів представницької архітектури, що дає змогу створювати естетично привабливі та функціонально доцільні міські простори. І. Gumennyuk (2014) описує розвиток театральних об'єктів у відкритому міському просторі, аналізуючи їхнє значення у культурній сфері містобудування. Серед зарубіжних авторів С. Р. Dickenson (2017) досліджує еволюцію агори в античній Греції, розкриваючи зміни її функцій у суспільному житті.

Незважаючи на велику кількість літератури, відчувається потреба у систематизації матеріалу, що зумовлює необхідність детального групування та структурування наявних досліджень.

Мета статті

Проаналізувати трансформації в громадській архітектурі у контексті культурних, політичних та економічних факторів, що визначали її розвиток упродовж століть.

Мета дослідження досягається за допомогою таких кроків: обґрунтування взаємозв'язку між еволюцією громадських архітектурних об'єктів і соціально-культурними потребами суспільства на різних етапах його розвитку; розгляду архітектурних особливостей побудови громадських об'єктів в античний період, Середньовіччя, в період Ренесансу, в індустріальну епоху і в сучасний період;

визначення основних принципів і тенденцій громадської архітектури, які можуть бути використані під час планування та будівництва сучасних громадських об'єктів.

Виклад основного матеріалу

Громадські об'єкти – це архітектурні споруди, призначені для загального користування та обслуговування потреб суспільства. На думку П. Олійник (2021), громадські об'єкти можна розглядати як важливу частину міського простору, що відіграє роль у формуванні суспільної ідентичності та культурного середовища. До таких об'єктів, зокрема, належать площі, театри, адміністративні будівлі та парки, які слугують місцем взаємодії між громадянами та сприяють розвитку соціальних зв'язків.

О. В. Смірнова (2020) акцентує на тому, що громадські об'єкти є ключовими елементами міської інфраструктури, адже вони створюють умови для соціального життя, навчання, відпочинку та культурного розвитку населення. За словами О. А. Трошкіної (2008), громадські об'єкти відрізняються від житлових або виробничих споруд тим, що забезпечують доступ для широкого кола людей і є важливими центрами суспільної активності. Вони можуть виконувати різні функції залежно від потреб суспільства та архітектурного стилю, який домінує у певний період, від античності до сучасності.

Світова архітектура громадських об'єктів почала свій еволюційний розвиток з античності. Для кожного історичного періоду характерні свої архітектурні особливості побудови громадських об'єктів. Дослідження світового досвіду дає змогу систематизувати концептуальні основи громадської архітектури (див. рисунок).

Світова еволюція архітектури громадських об'єктів

Архітектура громадських об'єктів античності, що розвивалася в Давній Греції та Римі, істотно вплинула на організацію суспільного простору та стала основою європейських архітектурних стандартів. У Давній Греції центральні ринкові площі – агори – виконували функції торгівлі, місця зібрань і політичних зустрічей, створюючи простір для демократичної комунікації.

Як підкреслює С. Р. Dickenson (2017), агори відігравали значну культурну і політичну роль, сприяючи соціальній інтеграції. Їхні функціональні елементи зберігалися і адаптувалися в новітньому міському середовищі, забезпечуючи зв'язок між минулим і сучасністю (Dickenson, 2017). Окрім агор, у грецькій архітектурі громадських об'єктів були храми, такі як Парфенон, що слугував релігійним центром і символом міської могутності. Архітектурі храмів були притаманні симетрія і математичні пропорції, які визначали естетичні стандарти Греції. Також важливим елементом були театри із природною акустикою, що забезпечувала інтерактивність із глядачами (Gumennuk, 2014).

Римляни перейняли грецькі досягнення, приділивши особливу увагу міській інфраструктурі, що відповідала потребам великих міст. Римські форуми стали аналогами агор, виконуючи роль торгових центрів і місць для зібрань. За словами О. Олійника (2021), римляни запровадили структуровану мережу вулиць, що об'єднувала форуми з іншими ключовими об'єктами. Римські міста будували за зразком військових таборів з регулярною сіткою вулиць, що забезпечувало ефективну організацію простору.

Античні лазні як у Греції, так і в Римі відігравали соціальну, культурну та релігійну ролі, слугуючи місцями для спілкування, дискусій та культурних заходів. Вони також відзначалися інженерним новаторством, використовували технології підігрівання і водопостачання, що сприяло оздоровленню міщан. Римляни також удосконалили систему водопостачання завдяки акведукам, що забезпечували міста водою і стали символами римської організаційної потужності (Dickenson, 2017).

Загалом, архітектура античних громадських об'єктів відзначалася гармонійністю і функціональністю, закладаючи принципи, які згодом розвивалися в різні культурні епохи.

Середньовічна громадська архітектура істотно змінилася під впливом християнства, яке стало основою суспільного життя. Головними громадськими об'єктами в середньовічній Європі були собори, монастирі та замки, які слугували як релігійними, так і адміністративними центрами. Як зазначає О. Олійник (2021), середньовічні міста прагнули до “ідеальної форми” – зазвичай у вигляді квадрата або кола, із регулярними вулицями та сакралізованими просторами.

Соборна архітектура, зокрема готичні собори, стала важливим кроком у конструкційних технологіях: широко застосовували арки та зводи. За словами М. Б. Парнети (2022), готичні собори символізували стабільність громади і стали не лише релігійними, а й соціальними центрами, де зосереджувалося міське життя. Архітектура соборів виражала ідею захисту та покори перед церквою, демонструючи через свою естетику відданість релігійним цінностям.

У середньовічній Україні, після прийняття християнства в 988 р., ключовими громадськими об'єктами стали храми і монастирі, що виконували духовну, культурну та освітню функції. Як зазначає О. Трошкіна (2008), українські храми часто поєднували оборонні елементи, забезпечуючи захист громади під час нападів. Храми розміщували на високих місцях, вони символізували духовне піднесення. Українська громадська архітектура подібна на архітектуру Західної Європи та Росії: князівські двори розміщували наприкінці головних вулиць, а замки – на найвищих точках. У Новий час резиденції та палаци займали центральні міські площі, формуючи парадні двори, а ратуші та державні установи розташовували в центрі міст, створюючи церемоніальні підходи.

Середньовічні оборонні замки виконували адміністративні та захисні функції. Як зазначає О. В. Смірнова (2020), середньовічні міста були малокомфортними “кам'яними джунглями” з мінімумом зелених зон, що стимулювало архітектурні інновації. Розвиток технічних удосконалень, таких як готичний каркас, забезпечував стійкість великих споруд, зокрема соборів, як-от Нотр-Дам де Парі.

Отже, громадські об'єкти Середньовіччя, як у Західній Європі, так і в Україні, вирізнялися духовною символікою, оборонною функцією та були осередками культурного і релігійного життя.

Період Ренесансу приніс істотні зміни в архітектуру громадських об'єктів Європи. Зростала роль освітніх, культурних та адміністративних будівель. Виникла нова філософська концепція –

пантеїзм, згідно з якою Бог перебуває у світі, що спонукало цінувати земні блага. Як зазначає М. Б. Парнета (2022), пантеїзм та антропоцентризм сприяли розвитку архітектурної інформаційності, оскільки людина, подібно до Бога, прагнула творити прекрасне. У цей час формуються ідеї “ідеальних міст” на основі античних зразків, зокрема пропорційності до людського тіла та використання ордерної системи. Громадські об’єкти набули не лише релігійних або оборонних функцій, а й стали осередками науки, культури та соціальної взаємодії. Як зазначає А. В. Знак (2020), архітектура Ренесансу тяжіла до гармонії, симетрії та математичних пропорцій, що було характерно для таких будівель, як ратуші, бібліотеки, театри та музеї, які стали символами світських цінностей та демократичного духу епохи. Вибір стилю будівель часто залежав від його асоціацій із певною сферою: релігійні споруди нагадували ранню епоху конфесії, банківські будівлі наслідували ранній флорентійський ренесанс, навчальні заклади асоціювалися із гуманізмом, а театри будували в бароковому стилі.

У Західній Європі ренесансна архітектура зосереджувалась на відродженні античних форм, зокрема римських, які вважали взірцями естетики та функціональності. Театри з амфітеатральною структурою та музеї відображали новий інтерес до знань і мистецтва. Ратуші символізували прагнення до самоврядування та громадянських свобод (Олійник, 2021). Містобудування цього періоду сприяло формуванню національної самобутності через ансамблі монастирів, культових і оборонних споруд, а також житлових будівель.

В Україні прикладом ренесансної архітектури є Андріївська церква в Києві, побудована за проектом Б. Растреллі, гармонійно інтегрована з ландшафтом. Ренесансні тенденції в Україні, що поширилися у XV–XVI ст., поєднувалися із місцевими традиціями, зокрема у Львові, Острозі та Кам’янці-Подільському. Як відзначає О. Леванова (2024), Львів став центром ренесансної архітектури, де будівлі, такі як кам’яниці та ратуші, поєднували риси західноєвропейських стилів із місцевою культурою.

Отже, архітектура громадських об’єктів періоду Ренесансу в Україні відзначалася поєднанням західноєвропейських впливів і місцевих традицій, що сприяло формуванню унікального архітектурного середовища з адміністративними, культурними та освітніми функціями, відображаючи прагнення до духовного та інтелектуального розвитку.

Період індустріальної революції приніс радикальні зміни в архітектуру громадських об’єктів, трансформуючи як їхні функції, так і архітектурні форми. У Європі та Північній Америці зростання міст та розвиток промисловості створили потребу в нових типах громадських споруд, які б відповідали практичним запитам урбанізованих суспільств. У цей період активно будували залізничні вокзали, мости, громадські парки, лікарні, освітні заклади, що стали осередками суспільного життя та інтеграції робітничих класів. Як підкреслює О. Олійник (2021), індустріальна архітектура громадських об’єктів поєднувала функціональність і простоту, адже нові будівлі мали відповідати зростанню кількості населення і сприяти ефективному функціонуванню великих міст.

Залізничні вокзали стали одним із ключових архітектурних нововведень індустріальної епохи, оскільки забезпечували транспортну доступність і сприяли розвитку торгівлі та переселенню людей. Як зазначає М. Б. Парнета (2022), тогочасні вокзали були не лише транспортними вузлами, а й символами технічного прогресу та підвищення мобільності суспільства. Архітектура вокзалів підкреслювала велич машинної епохи, і навіть їхні інтер’єри мали просторі зали, високі стелі й широкі платформи для забезпечення комфортного руху великих потоків пасажирів.

Громадські парки та рекреаційні зони також набули популярності в індустріальний період. Вони слугували зеленими зонами відпочинку в урбанізованих містах, допомагаючи полегшити напруженість серед робітників і надавати місця для відпочинку та соціалізації. Як вказує С. Р. Dickenson (2017), парки стали частиною муніципальних програм розвитку міст, оскільки місцева влада розуміла, що комфортні умови життя сприяють зростанню продуктивності та під-

триманню соціальної стабільності. Архітектура парків була спрощеною, однак передбачала зелені насадження, стежки та зони для активного відпочинку, що стало особливо важливим у великих індустріальних містах Європи.

В Україні індустріальні зміни також вплинули на розвиток громадських об'єктів, особливо у великих промислових містах, таких як Харків, Київ, Дніпро (тоді Катеринослав) та Одеса. Зростання промисловості в цих регіонах вимагало створення інфраструктури, яка б підтримувала життя робітничих кварталів. За словами А. В. Знак (2020), наприкінці XIX та на початку XX ст. в українських містах активно будували залізничні вокзали, школи, лікарні та громадські лазні, які мали полегшити життя робітників і забезпечити базові соціальні потреби. Архітектурні процеси у Львові хронологічно збігалися із тенденціями, що простежувалися у Другій Речі Посполитій. На початку 20-х років XX ст. в Польщі спостерігалось повернення до класицизму другої половини XVIII ст., відомого як “августовський класицизм”, пов'язаний із періодом розквіту Речі Посполитої за правління короля Станіслава Августа. Цей стиль відрізнявся використанням класичного ордеру і академічною стилізацією на різних рівнях. Крім того, для житлових будівель застосовували так званий “двірковий стиль”, який відсилав до польських дворянських садиб XVIII ст. з ордерними портиками. Цей стиль використовували не лише для сільських садиб, але й для міських вілл, громадських споруд, шкіл, народних будинків, залізничних станцій та лікарень. У Львові, як і у Варшаві та околицях (Жолібож, Констанцин, Подкова Лесна, Зомбки, Брвінув), з'являлися житлові садиби для “професорів” та “офіцерів”, а також вілли у “двірковому стилі” з елементами класичного ордеру (Знак, 2020).

Наприкінці XIX ст. в Україні також з'явилися перші громадські парки, створені за зразком європейських міст. Наприклад, Хрещатий парк у Києві став одним із перших місць для масового відпочинку городян, який створювали з урахуванням потреб населення у відпочинку та природній красі серед індустріальних об'єктів. Такий простір давав змогу мешканцям великих міст відпочити від індустріального шуму та знайти місце для соціальної взаємодії (Знак, 2020).

Отже, індустріальна революція стимулювала істотні зміни у розвитку громадських об'єктів, де головний акцент робили на забезпеченні функціональності та доступності для широкого населення. У світовому досвіді, як і в Україні, цей період заклав основи для сучасних принципів громадської архітектури, які акцентують на доступності, санітарних умовах та соціальній інтеграції.

Сучасна архітектура громадських об'єктів характеризується різноманіттям стилів, інноваційними технологіями та акцентом на екологічність, зручність і адаптивність до потреб різних соціальних груп. На відміну від попередніх епох, призначення сучасних громадських об'єктів часто багатофункціональне, вони поєднують культурні, освітні, соціальні та рекреаційні функції. Як зазначає О. А. Трошкіна (2008), архітектура громадських об'єктів прагне забезпечити відкритість і доступність для усіх верств населення, зокрема людей з обмеженими можливостями. Такий підхід сприяє соціальній інтеграції та відображає принципи інклюзивного дизайну.

Естетика сучасних громадських об'єктів також відзначається простотою та мінімалізмом, із акцентом насамперед на функціональність і зручність. Великі прозорі фасади, відкриті простори, зелені зони та тераси стали невід'ємними елементами сучасної громадської архітектури. Багато об'єктів містять інтерактивні простори, які забезпечують комфортну комунікацію між відвідувачами. До таких належать громадські бібліотеки із відкритими читальними залами, театри з мобільними сценами та спортивні комплекси із зонами відпочинку. За словами С. Р. Dickenson (2017), інтерактивність і комфорт стали визначальними рисами громадських об'єктів нашого часу, що робить їх важливими центрами культурного і соціального життя.

В Україні сучасна архітектура громадських об'єктів також демонструє прагнення до інноваційності та багатофункціональності. У великих містах з'являються нові об'єкти, які поєднують функції культурних і соціальних центрів, простору для навчання та відпочинку. Одним із

таких прикладів є Український дім у Києві, який був реконструйований для проведення різних культурних, мистецьких і громадських заходів. Величезні прозорі фасади, просторі зали та інтерактивні зони створюють відкритий простір, що сприяє розвитку креативної індустрії та культурного діалогу (Олійник, 2021).

Ще одним значущим прикладом сучасної архітектури в Україні є “Театр на Подолі” в Києві, який привертає велику увагу завдяки мінімалістичній формі та відкритим терасам. Хоч театр оцінюють суперечливо через нестандартне зовнішнє оформлення, він став символом сучасного підходу до архітектури, який поєднує традиційні форми із новітніми естетичними рішеннями. Це приклад того, як українська архітектура може пристосовуватися до світових тенденцій, зберігаючи культурну ідентичність (Трошкіна, 2008).

Сучасні громадські простори також відображають турботу про екологію та стійкий розвиток. Багато нових громадських об’єктів в Україні, таких як новий корпус Українського католицького університету у Львові, побудовані із екологічних матеріалів, забезпечують енергоефективність та використовують природне освітлення. У сучасній архітектурі громадських об’єктів важливе місце займають також інноваційні спортивні комплекси.

Отже, сучасна архітектура громадських об’єктів в Україні прагне відповідати світовим стандартам із акцентом на багатофункціональність, екологічність та інклюзивність. Це підхід, що робить громадські простори не лише комфортними для відвідувачів, але й важливими елементами культурного, соціального та економічного життя країни.

Систематизуємо еволюцію громадських культурних об’єктів в Україні в узагальнювальній таблиці, що містить основні характеристики громадських об’єктів у різні періоди.

Основні характеристики громадських архітектурних об’єктів в Україні в різні періоди

Період	Основні характеристики громадських об’єктів в Україні
Античність	Громадські архітектурні об’єкти в Україні в цей період не були поширені через географічну віддаленість від основних центрів античної цивілізації. Однак у грецьких колоніях на півдні України (Ольвія, Херсонес) були громадські площі (агори) та театри, що мали культурне і торгове значення
Середньовіччя	Після прийняття християнства громадські об’єкти зосереджувалися навколо храмів і монастирів, які стали духовними та культурними центрами. Замки і фортеці мали важливе оборонне та адміністративне значення, зокрема в таких містах, як Львів, Кам’янець-Подільський і Луцьк
Ренесанс	Вплив західноєвропейської архітектури привів до появи в містах України ренесансних елементів у громадських будівлях. У Львові, Острозі та Кам’янці-Подільському з’являлися ратуші, академії, площі, які поєднували культурні, адміністративні та освітні функції
Індустріальна епоха	Із розвитком промисловості наприкінці XIX – на початку XX ст. у великих промислових містах України (Харків, Київ, Катеринослав) з’являлися залізничні вокзали, лікарні, школи та парки. Громадські об’єкти орієнтувались на практичні потреби суспільства, яке швидко урбанізувалось
Сучасність	Сучасні громадські об’єкти в Україні поєднують багатофункціональність, екологічність та інноваційний дизайн. Приклади – Український дім і “Театр на Подолі” в Києві, новий корпус УКУ у Львові, НСК “Олімпійський”. Вони акцентують на відкритості, доступності та екологічності, відповідаючи світовим архітектурним тенденціям

Примітка. Систематизував автор за (Парнета, 2022).

Висновки

Отже, еволюція громадських архітектурних об'єктів від античності до сучасності демонструє глибокий зв'язок між архітектурними формами і соціально-культурними потребами суспільства. Античні споруди, такі як агори та форуми, слугували центрами торгівлі, політичного життя і громадських зібрань, створюючи простори для демократичної взаємодії. Середньовіччя привнесло у громадську архітектуру акцент на релігію та оборону. Кафедральні собори і замки стали осередками громадського життя, символізуючи духовну захищеність, а також культурне та адміністративне значення. Ренесанс сприяв відродженню античних форм і появи нових громадських будівель, таких як ратуші, академії, театри та музеї, що підкреслювали значення науки, культури та демократії. В цей період з'явилися ідеї "ідеальних міст", орієнтованих на гармонію, пропорційність та симетрію, що сприяли розвитку національної ідентичності та соціальної інтеграції. Індустріальна епоха спричинила істотні зміни у функціональності громадських об'єктів, що адаптувалися до потреб урбанізованих суспільств. Залізничні вокзали, лікарні та громадські парки стали новими типами об'єктів, що забезпечували практичні потреби, сприяли соціальній мобільності та інтеграції.

Сучасна архітектура громадських об'єктів акцентує на багатофункціональності, інклюзивності та екологічності, часто інтегруючи культурні, соціальні та рекреаційні функції. Отже, еволюція громадських архітектурних об'єктів показує, як архітектура адаптується до нових соціальних реалій, формуючи культурний ландшафт, який зберігає історичну спадщину та водночас відображає сучасні прагнення до інновацій, доступності та сталого розвитку.

Бібліографія

- Dickenson, C. P. (2017). *On the agora: The evolution of a public space in Hellenistic and Roman Greece* (c. 323 BC–267 AD). BRILL. <https://doi.org/10.1163/9789004334755>
- Gumennyk, I. (2014). Evolution of the typology of open-type and landscape theatrical facilities in the conditions of the urban environment from antiquity to the present days. *Środowisko Mieszkaniowe*, 13, 54–59.
- Авдеєва, Н., & Авдеєва, М. (2020). Еволюція ролі професії зодчого як архітектора, митця, дизайнера майбутнього. *Сучасні аспекти архітектури та містобудування*, 8, 15–31.
- Знак, А. В. (2020). *Інтерпретація класичного ордеру в архітектурі Львова ХХ – початку ХХІ століття*: доктор. дис. Національний університет "Львівська політехніка", Україна.
- Леванова, О. М. (2024). *Розробка зони відпочинку для студентів художньо-графічного відділення факультету мистецтв Криворізького державного педагогічного університету*. Кривий Ріг, 30 с. URL: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/1027>
- Олійник, О. (2021). Формоутворення і роль громадських просторів в процесі еволюції міст – від античності до модернізму. *Містобудування та територіальне планування*, 77, 345–368.
- Парнета, М. (2022). Історичні передумови формування медійності архітектури та інформативності просторів міст. *Містобудування та територіальне планування*, 79, 296–312.
- Смірнова, О. В. (2020). *Актуальні проблеми архітектури будівель і споруд*: конспект лекцій. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова.
- Соловйова, О. С. (2016). *Територіальне і регіональне планування та інноваційний розвиток промислових територій*: конспект лекцій. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова.
- Трошкіна, О. А. (2008). Принципи розміщення об'єктів представницької архітектури в структурі поселень. *Містобудування та територіальне планування*, 20, 392–398.

References

- Dickenson, C. P. (2017). *On the agora: The evolution of a public space in Hellenistic and Roman Greece* (c. 323 BC–267 AD). BRILL. <https://doi.org/10.1163/9789004334755>
- Gumennyk, I. (2014). Evolution of the typology of open-type and landscape theatrical facilities in the conditions of the urban environment from antiquity to the present days. *Środowisko Mieszkaniowe*, 13, 54–59.

Avdieieva, N., & Avdieieva, M. (2020). The evolution of the role of the architectural profession as an architect, artist, and designer of the future. *Suchasni aspekty arkhitektury ta mistobuduvannia*, 8, 15–31.

Znak, A. V. (2020). *Interpretation of the classical order in the architecture of Lviv in the 20th and early 21st centuries*: doktor. dys. Natsionalnyi universytet “Lvivska politekhnika”, Ukraina.

Levanova, O. M. (2024). *Development of a recreation area for students of the art and graphic department of the Faculty of Arts of the Kryvyi Rih State Pedagogical University*. Kryvyi Rih. 30 s. URL: Retrieved from <https://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/1027>

Oliinyk, O. (2021). The formation and role of public spaces in the process of urban evolution – from antiquity to modernism. *Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia*, 77, 345–368.

Parneta, M. (2022). Historical prerequisites for the formation of the mediality of architecture and the informativeness of urban spaces. *Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia*, 79, 296–312.

Smirnova, O. V. (2020). *Actual problems of architecture of buildings and structures: konspekt leksii*. Kharkiv: KhNUMH im. O. M. Beketova.

Soloviova, O. S. (2016). *Territorial and regional planning and innovative development of industrial areas*: konspekt leksii. Kharkiv: KhNUMH im. O. M. Beketova.

Troshkina, O. A. (2008). Principles of placement of representative architectural objects in the structure of settlements. *Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia*, 20, 392–398.